

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

Beskatning af fordelene ved frigørelse for gæld[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen, Advotax Advokatfirma
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Skattestyrelsen rejser jævnligt sager om beskatning af personer, hvis gæld nedskrives eller bortfalder. Skattereglerne er i princippet enkle - men i det virkelige liv alligevel komplicerede, jf. artiklen ”Huller i den begrænsede hæftelse i kommanditselskaber og partnerselskaber” om afgørelser, der har medført ubehagelige skattemæssige overraskelser for kommanditister og partnere i partnerselskaber.

Fysiske personers forhold

I denne artikel omtales summarisk reglerne om beskatning af fysiske personer. For selskaber (aktieselskaber og anpartsselskaber) gælder andre regler. Endvidere kan der indtræde en særegen beskatning af personer, der deltager i kommanditselskaber og partnerselskaber, jf. artiklen fra 6. november 2021 ”Huller i den begrænsede hæftelse i kommanditselskaber og partnerselskaber”.

Frigørelse for gæld

Frigørelse for gæld kan ske på flere måder.

Ofte vil der være tale om en direkte gældseftergivelse. Et simpelt eksempel er pengeudlån fra forældre til børn, herunder udlån til køb af f.eks. en bil eller en PC'er. Træffer forældrene beslutning om ikke at kræve lånet tilbagebetalt, foreligger en gældseftergi-

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

velse. Gældseftergivelse er imidlertid ikke begrænset til familieforhold, men foreligger også i større, professionel skala, f.eks. som led i en banks deltagelse i en rekonstruktion for en af bankens kunder.

Bortfald af gæld kan også indtræde på andre måder, f.eks. ved forældelse eller præklusion af et tilgodehavende. Et tredje eksempel er kursfald på gæld i fremmed valuta og på realkreditobligationer, der ligger til grund for et obligationslån.

I loven om beskatning af gevinst og tab på fordringer, gæld og finansielle kontrakter er der fastsat regler om bl.a. beskatningen af personers gevinst (fordel) ved at blive frigjort for gæld. Loven betegnes i daglig tale som ”kursgevinstloven”.

Opnås kursgevinsten på gæld til personer indenfor den nærmeste familie, vil fordelene i nogle tilfælde ikke være skattepligtig, men i stedet afgiftspligtig. Et typisk eksempel er tilfælde, hvor en fader eftergiver et udlån til sin søn. Kunne sønnen betale lånet tilbage, skal sønnen svare gaveafgift af det beløb, som faderen eftergiver sønnen, da der skatteretligt er tale om en gave.

Hovedreglen om gevinst på gæld

For fysiske personer er kursgevinstlovens principielle hovedregel, at der ikke skal ske beskatning af en gevinst (fordel) ved frigørelse for gæld, og at et tab på gæld, dvs. at gælden stiger, ikke er fradragsberettiget.

I praksis ser beskatningen dog anderledes ud.

Enkeltstående gevinster på gæld

I en række konkrete tilfælde nævnt i loven vil der således kunne indtræde beskatning ved frigørelse for gæld.

Det drejer sig om tilfælde, hvor der foreligger enten eftergivelse, forældelse, konfusion eller præklusion af gæld. Ofte vil der i disse tilfælde være tale om, hvad der i praksis

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

betegnes som en "enkelstående" (singular) gevinst på gæld, da den bortfaldne gæld kun udgør en mindre del af debtors gæld.

Konfusion vedrører tilfælde, hvor en debitor overtager et tilgodehavende mod sig selv. Eksempelvis hvis en debitor overtager et sælgerpantebrev udstedt af debitor selv i forbindelse med debtors køb af en fast ejendom fra kreditor.

Prækclusion drejer sig om tilfælde, hvor et tilgodehavende ganske enkelt bortfalder som følge af f.eks. manglende anmeldelse af tilgodehavendet i et konkursbo.

Fælles for de nævnte tilfælde - dvs. eftergivelse, forældelse, konfusion eller prækclusion - er, at debtors fordel ved frigørelsen for gæld skal beskattes, men kun i det omfang gælden nedskrives til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældseftergivelsen m.v.

Det betyder f.eks., at har kreditor opgivet at inddrive en fordring som følge af debtors manglende betalingsevne, og indtræder der herefter forældelse, skal debitor ikke beskattes af noget beløb, da fordringen var værdiløs for kreditor.

Kunne debitor omvendt betale hele gælden, vil forældelsen medføre, at gælden på den ene side bortfalder, men at der på den anden side skal svares skat af hele fordringen. Selv om debtors mellemværende med kreditor falder væk, vil der således opstå et nyt mellemværende - men nu med skattemyndighederne.

Akkord

Er der tale om en gældsordning, som har til formål at sanere skyldnerens samlede økonomi, vil der kunne være tale om en akkord.

En akkord kan foreligge både i form af en tvangsakkord i en rekonstruktion og i form af en frivillig akkord, dvs. en frivillig aftale mellem debitor og hans kreditorer.

Skattereglerne er her således, at debtors gevinst ved nedsættelse af gæld som led i en

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

akkord som udgangspunkt er skattefri for debitor. Se dog nedenfor om modregning i fremført underskud.

Frivillig akkord

Det er sjældent til debat, om der foreligger en tvangsakkord, da en tvangsakkord etableres ved Skifterettens mellemkomst.

Derimod kan det give anledning til tvivl, om der foreligger en frivillig akkord med den konsekvens, at fordelene ved akkorden er skattefri for debitor.

Ved en frivillig akkord i lovens forstand, og dermed en skattefri akkord, skal forstås *"en aftale om en samlet ordning mellem en debitor og dennes kreditorer om bortfald eller nedsættelse af debitors gæld"*. Siden der blev fastsat udtrykkelige regler om frivillige akkorder i 1991 har der gentagne gange været ført sager om, hvorvidt en konkret gældsordning måtte anses som en "samlet ordning" i lovens forstand.

Gennem mange år har det i praksis været en betingelse for at anse en gældsordning som en akkord i kursgevinstlovens forstand, at ordningen omfatter mere end 50 pct. af den usikrede gæld, og videre, at den resterende usikrede gæld kun består af småkrav. Flere større krav blandt den resterende usikrede gæld kan føre, at der ikke foreligger en ordning, selv om kravene tilsammen udgør mindre end 50 pct. af den usikrede gæld.

Der kan efter praksis være tale om en samlet ordning, både hvor der sker en ligelig reduktion af de enkelte kreditorers fordringer, f.eks. nedskrivning af alle krav med 35 pct., og hvor der ikke er en fuldstændig lighed, f.eks. hvor én eller enkelte hovedkreditorer er med i ordningen, mens småkrav holdes udenfor og betales fuldt ud.

Opgørelse af skattefritagelse

Skattefritagelsen er limiteret, således at forstå, at den skattefri gevinst opgøres som forskellen mellem på den ene side gældens værdi ved påtagelsen og på den anden side fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældseftergivelsen.

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

Et simpelt eksempel er følgende: Udlåner banken 100 t. kr. til en fuldt solvent debitor, men bliver debitor siden nødlidende, således at debitor kun kan tilbagebetale 40 t. kr., og nedskriver banken nu gælden fra de 100 t. kr. til de 40 t. kr., er nedskrivningen med de 60 t. kr. skattefri.

Modregning i fremført underskud

Er der tale om en erhvervsdrivende debitor, der har skattemæssige underskud, måske fra flere års fejlslagen drift af virksomheden, skal et beløb svarende til den skattefri nedskrivning imidlertid modregnes i de skattemæssige underskud. I det ovennævnte eksempel skal debitors skattemæssige underskud i akkordåret og et eventuelt fremført underskud fra tidligere år således nedsættes med 60 t. kr. Af samme årsag kan det ofte være en fordel for skyldneren at få en akkord umiddelbart efter udløbet af et indkomstår, hvor en del af det fremførte underskud er ”brugt”.

Nedsættes gælden til et lavere beløb end fordringens værdi

Nedsættes gælden ved akkorden til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældseftergivelsen, er forskellen mellem på den ene side fordringens værdi for kreditor og på den anden side restgælden skattepligtige for debitor. Vælger banken i det ovennævnte eksempel at nedskrive gælden på 100 t. kr. til 25 t. kr., selv om debitor kunne betale 40 t. kr., vil nedskrivningen på de 60 t. kr., svarende til, hvad debitor kunne betale, være skattefri, medens nedskrivningen på de sidste 15 t. kr. vil være skattepligtig for debitor.

Gæld i fremmed valuta

Af stor praktisk betydning er endelig særreglerne om skattepligt ved frigørelse for gæld i fremmed valuta.

Når en større eller mindre kreds af kommanditister gennem et kommanditselskab investerer i f.eks. en større ejendom, sker det ofte ved optagelse af lån i fremmed valuta.

Offentliggjort d. 23. november 2021 på Vidensportalen V.dk

Gæld i danske kroner anses som gæld i fremmed valuta, hvis restgælden reguleres i forhold til en eller flere valutakurser. Gæld i fremmed valuta betragtes som gæld i danske kroner, hvis restgælden reguleres i forhold til danske kroner.

For gevinst og tab på gæld i fremmed valuta gælder den regel, at gevinst skal beskattes og tab kan fradrages, hvis nettogevinsten eller nettotabet overstiger 2.000 kr.

For gæld i fremmed valuta er det væsentligt at være opmærksom på, at debitor skal beskattes af gevinsten på gæld i sin helhed ved nedskrivning af gælden, dvs. uanset om debitor rent faktisk kunne betale gælden. Der er altså som udgangspunkt ikke tale om skattefrihed ved nedskrivning af fordringen til fordringens værdi for debitor.

For en nødlidende debitor med gæld i fremmed valuta er det med andre ord som udgangspunkt kun muligt at undgå beskatning af den fulde gevinst, hvis gevinsten opnås som led i en akkord.

Denne særlige metode for opgørelse af den skattepligtige gevinst fører i sagens natur til, at optagelse af gæld i fremmed valuta bør overvejes nærmere i tilfælde, hvor der kan være en relevant risiko for økonomiske vanskeligheder i lånets løbetid.

Det var også netop som følge af blandt andet denne regel, at en række kommanditister senest i en dom fra Østre Landsret af 8. oktober 2021 blev beskattet ved bortfald af gæld, selv om gælden påhvilede kommanditselskabet, og at selskabets låneengagement havde været nødlidende. Den konkrete sag blev nærmere omtalt i disse spalter den 6. november 2021⁽¹⁾ under overskriften ”Huller i den begrænsede hæftelse i kommanditselskaber og partnerselskaber”.

— o —

¹⁾ Sag BS-22622/2020-OLR, (5. afdeling)